

Ročková

Crohnova choroba (CD) patří spolu s ulcerózní kolitidou (UC) mezi nespecifické střevní záněty (IBD). Extraintestinální komplikace mohou postihnout téměř jakýkoli orgánový systém. Neurologické komplikace jsou pravděpodobně častější, než se předpokládalo a zůstávají poddiagnostikovány. Pacienti s IBD mají vyšší riziko rozvoje roztroušené sklerózy (RS) bez ohledu na terapii, kterou užívají. Se zavedením biologické terapie IBD pomocí protilátky proti tumor necrosis faktoru alfa (anti TNF- α) se objevuje čím dál víc prací poukazujících na možnou souvislost mezi podáváním anti TNF- α a rozvojem RS. Stále však zůstává nejasné, zda podávání anti TNF- α může být samo o sobě příčinou rozvoje RS, či zda jeho užívání vede k exacerbaci preexistujícího, dosud klinicky němého demyelinizačního onemocnění. Většina dosud publikovaných dat podporuje druhou možnost. Tyto výsledky nás vedly k úvaze, že preselekce pacientů s IBD bez preklinických známek demyelinizace před zahájením terapie anti TNF- α může zvýšit bezpečnost této léčby. Cílem naší práce bylo vytvoření neurologického a MRI screeningu pacientů s IBD před zahájením terapie anti TNF- α a vyloučení pacientů rizikových pro rozvoj RS z této terapie. Dalším cílem bylo dlouhodobé sledování těchto pacientů a ozřejmení vztahu mezi terapií anti TNF- α a rozvojem RS u pacientů s IBD.

Do prospektivní studie bylo zahrnuto 50 pacientů s Crohnovou chorobou (30 pacientů na terapii anti TNF- α , 20 kontrol), kteří byli sledováni více než dva roky. Tito pacienti byli vyšetřeni před zahájením terapie a následně po 1,5 roce. V rámci screeningu byly zachyceny známky demyelinizace u 2 pacientů, kteří byli z terapie vyloučení. U jednoho z nich byla potvrzena diagnóza RS, v druhém případě se jedná o radiologicky izolovaný syndrom (RIS) dosud bez klinických známek RS. Po 1,5 roce sledování nebyly zaznamenány žádné změny v neurologickém nálezu či na MRI mozku ve skupině léčených pacientů ani ve skupině kontrol. Po

zhodnocení výsledků prospektivní studie byla provedena statistická analýza dat souboru 97 pacientů s Crohnovou chorobou, kteří byli na našem pracovišti vyšetřeni a sledováni od roku 2008 do roku 2017. Ve skupině pacientů léčených anti TNF- α (78 pacientů) nebyl zaznamenán žádný nový případ rozvoje demyelinizace.

Výsledky obou analýz podporují hypotézu, že terapie anti TNF- α u pacientů bez preklinických známek demyelinizace je dlouhodobě bezpečná. Neurologický screening pacientů s IBD před zahájením terapie anti TNF- α zvyšuje bezpečnost této terapie. Zároveň jsme potvrdili, že výskyt demyelinizačních změn je u pacientů s IBD vyšší než v běžné populaci bez ohledu na užívanou terapii.

Klíčová slova – demyelinizační onemocnění, roztroušená skleróza, nespecifické střevní záněty, Crohnova choroba, tumor necrosis faktor alfa.